

Концепція керованого хаосу в контексті побудови сучасного світового порядку

УДК 327 (100) «312» (045)

Євген РЯБІНІН,
кандидат політичних наук,
Маріупольський державний
університет

Сучасний політичний світ перебуває в стані перманентної трансформації, яка характеризується тим, що після розпаду Радянського Союзу та біполярної системи міжнародних відносин світ опинився в ситуації, коли одна держава, а саме – США, стала визначати напрям розвитку світу. Дев'яності роки минулого століття відрізнялися тим, що Росія, як держава- правонаступниця СРСР, не могла що-небудь протиставити Сполученим Штатам не тільки на глобальному, а навіть на регіональному рівнях. Більшість республік колишнього Радянського Союзу на хвилі «параду незалежностей» поспішали вийти з-під орбіти впливу РФ та вступити в єдину європейську родину. У той час як Росія намагалася вирішити свої внутрішні проблеми, на арену вийшов Китай, який сьогодні багато експертів називають другим (після США) полюсом глобального впливу. Продумана та чітка зовнішньополітична

концепція дає можливість Китаю розвиватися економічно і поширювати свою культуру по всьому світові, використовуючи концепцію «м'якої сили».

Події 11 вересня 2001 р. остаточно дали змогу Сполученим Штатам в односторонньому порядку взяти на себе право вирішувати долю тієї чи іншої держави, нібито борючись за права людини та розвиток громадянського суспільства в усьому світі. Проте, як показала практика, військові кампанії в Іраку й Афганістані не стабілізували ситуацію ані в названих країнах, ані в регіоні. Це пов'язано з тим, що західні цінності не можуть бути сприйняті в країнах ісламського світу через кардинально різні погляди на світоустрій, роль жінки та чоловіка в суспільстві, роль релігії. Нещодавні висловлювання Президента США Барака Обами про те, що військова кампанія проти Сирії може бути реалізована й без згоди РБ ООН, говорять про те, що ООН, як організація з підтримання миру та безпеки, втратила свою вагу у світі та потребує радикального реформування. Крім того, політика Сполучених Штатів загрожує стабільності у світовому масштабі, коли одна країна визначає, проти якої держави вести військові кампанії. Барак Обама на останній сесії ООН навіть проголосив американську націю особливою, натякаючи на те, що США мають право реалізовувати свій зовніш-

Summary

The contemporary geopolitical situation in the world is analyzed. Besides the author has analyzed the elements of the modern world order. It is stressed that mankind lives in the period of the 4th World resource war that is characterized by the global conflicts for resources and it is led by the most powerful actors of the international affairs as the USA and European Union. The author considers the pressing problems of nowadays and tries to predict the further development of the political world. First of all, the author emphasizes that the main geopolitical actor don't take into account the opinion of UN in the process of following their targets and it can lead to the global chaos. Besides, contemporary global society concentrates on consuming that makes the majority of countries consumptive, but not producing ones. The financial crises has affected the ability of many people all over the world to consume and the national authorities must decrease social payouts that made people rebel against their governments. One of the problems involved is the clash of civilizations that was proposed by famous American sociologist S. Huntington, but the author believes that the clash of civilizations will take place not between certain countries but between people belonging to different religions and this civilization clash will take place in Europe. Lots of events that we observe in the political world are staged in terms of the ruled chaos theory that is played up by the main and powerful countries in the world.

Key words: clash of civilizations, world order, ruled chaos theory, social protest, UN, globalization.

ньополітичний курс, не беручи до уваги інтереси інших народів. Америка виправдовує свою позицію принципом R2P (responsibility to protect) – «відповідальність захищати», який передбачає необхідність захищати населення будь-якої країни, якщо її уряд не має можливості захищати своє населення або навмисно застосовує проти нього силу, здійснюючи, таким чином, злочини проти людства. Однак, як свідчить практика, США застосовують принцип R2P тільки стосовно держав, які є важливими для них з ресурсної або геополітичної точок зору в контексті побудови світового порядку за західним сценарієм.

Людство на сьогодні перебуває в стані Четвертої світової ресурсної війни, оскільки в умовах зменшення природних ресурсів, найважливішими з яких є нафта та газ, державам західної цивілізації, як головним споживачам енергоресурсів (США та

країни ЄС використовують понад 50 % видобутої нафти), необхідно контролювати якомога більше відповідних регіонів.

Слід відзначити той факт, що з розпадом біполярної системи міжнародних відносин і позбавлення світу від ідеологічного протистояння, багато експертів і політиків почали говорити про те, що світ входить у фазу мирного розвитку. Ф. Фукуяма взагалі говорив про кінець історії, що не підтвердилося, адже в багатьох регіонах світу тривають військові конфлікти. Якщо проаналізувати ситуацію в регіонах стисло, то ми побачимо, що Європа, незважаючи на високий рівень її розвитку, не може вважатися безпечним регіоном – перманентна нестабільність на Балканах, створення напівкримінальної держави Косово, вчинення тиску на сербів говорить про те, що «порохова бочка» Європи ще не один раз дасть про себе знати. Навмисне руйну-

вання балансу сил на Балканах послабило регіональну безпеку регіону, а потенційне створення «Великої Албанії» стане початком занепаду Європи. Пострадянський простір також не вирізняється особливою стабільністю. Так, заморожені конфлікти в Придністров'ї, Нагірнокарабаський конфлікт, проблема Південної Осетії та Абхазії, перманентна політична криза в Україні свідчать про те, що цей регіон може стати ареною наступних конфліктів, якщо це буде вигідно країнам західної цивілізації, оскільки дестабілізація регіональної безпеки на кордонах із Росією дасть їм змогу ввести свої контингенти для обмеження впливу РФ у регіоні.

Високий потенційний рівень сепаратизму, тероризму й екстремізму, міждержавні протиріччя та стан хаосу в Афганістані здатні «підірвати» регіон Центральної Азії (який З. Бжезінський називає євразійськими Балканами), якщо він не буде контролюватися такою регіональною державою, як Росія. Саме ця країна може спрямувати регіон у

мирне русло. Близький Схід із його неврегульованістю палестинсько-ізраїльського конфлікту, безпорадністю військ коаліції в Іраку, активізацією руху курдів за незалежність і перманентним нагнітанням ситуації навколо Ірану з боку США та Ізраїлю, необхідність повалення уряду Б. Асада в Сирії та зміни вектора зовнішньої політики цієї держави говорять про те, що Захід намагається виштовхнути з регіону Росію і Китай, які є головними геополітичними опонентами США та Європи на сьогодні, роблять цей регіон більш ніж непередбачуваним.

Іншим проблемним регіоном може вважатися весь африканський континент. «Арабська весна» в Північній Африці, яка стала свідченням політики подвійних стандартів Заходу, відверта агресія проти Лівії, конфлікти на релігійному та етнічному ґрунті в Нігерії, Сомалі, Судані, Кот-д'Івуарі, Малі, Конго, Танзанії, вересневий теракт у Кенії роблять ситуацію на континенті малопрогнозованою.

Ситуація в Південно-Західній Азії ускладню-

ється територіальними суперечностями між країнами регіону, сепаратизмом, тероризмом та екстремізмом, індонезійським піратством.

Так на сьогодні виглядає політичний світ. Однак експерти, політологи та політики ставлять слушне запитання – як розгорнуться події в майбутньому за тих умов, які ми спостерігаємо?

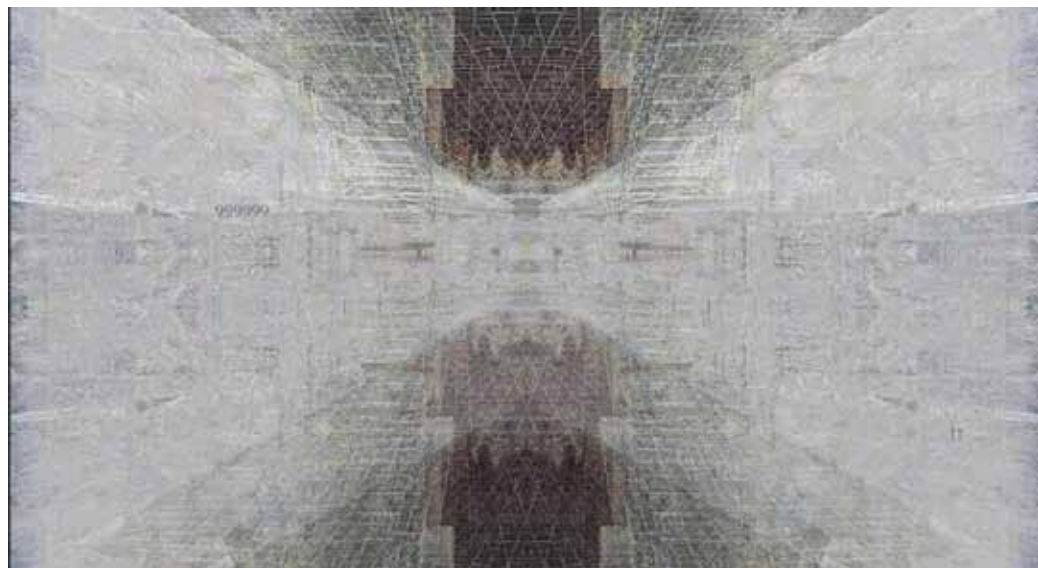
Нині в політичному дискурсі можна знайти величезну кількість наукових статей щодо прогнозування подій і моделювання майбутніх систем світового порядку. Такий інтерес зазвичай посилюється в часи хаосу та нестабільності. Першим таким періодом сучасності були 90-ті роки минулого століття, коли разом із Радянським Союзом була зруйнована соціалістична система та надія на побудову комуністичних суспільств. У цей час популярними вважалися моделювання З. Бжезінського, Ф. Фукуями і С. Гантінгтона, хоча з деяких аспектів видатні політологи помилялися. Сучасне суспільство живе в період не меншої нестабільності, ніж у 90-ті. Дру-

гий етап включає в себе парад «кольорових революцій» із 2000 по 2011 рік.

Нинішній третій етап характеризується перманентною політичною кризою в низці країн, геополітичною невизначеністю деяких держав колишнього СРСР, поширення як лівих, так і правих ідей у країнах Центрально-Східної Європи, поразка США у військових кампаніях в Афганістані та Іраку робить аналіз сучасного політичного світу та моделювання майбутньої розстановки сил на великій шахівниці досить актуальним.

На сьогодні основними акторами міжнародних відносин використовується концепція, яка допомагає контролювати деякі країни та регіони, тобто концепція керованого хаосу, що виникла в глибоку давнину. Зокрема, її елементи можна побачити в стратегії Римської імперії епохи завоювань Галлії, Британії, Дакії. Відомо, що римські полководці цілеспрямовано створювали військово-політичний і соціально-економічний хаос у майбутніх провінціях Риму, нацьковуючи між собою племена та їх вождів, а також позбавляючи противника ресурсів, продовольства та води. Схожі приклади можна виявити і в політиці імперій Чингізидів і Тимуридів щодо володінь руських князів, азіатських султанів, індійських магараджів. Ще більш явним було використання концепції керованого хаосу в епоху колоніальних імперій Нового часу, а також у періоди останніх світових воєн.

Нинішні події на Арабському Сході, Північній Африці є ланками одного

ззовні спланованого ланцюга та повністю вписуються в розроблену в США геополітичну теорію керованого хаосу (контрольованої нестабільності), авторами якої є насамперед З. Бжезінський, Ш. Джин і С. Манн, який ще в 1992 р. опублікував роботу «Теорія хаосу і стратегічна думка» та мав пряме відношення до «кольорових революцій» у республіках колишнього СРСР. Можна визнати, що в геополітичному переділі світу доктрина керованого хаосу виявилася на практиці зручним і дієвим засобом досягнення поставлених цілей із прийнятними фінансовими витратами.

Геополітика хаосу спирається, перш за все, на реально існуюче суспільне невдоволення в країні через відсутність нормальних каналів взаємодії по лінії «влада – суспільство», коли негативне самовідчуття населення викликає усвідомлений соціальний дискомфорт і нездатність влади функціонувати в колишньому режимі стає загальновиголошеною в суспільстві. При цьому повинна існувати якась організаційна група, здатна впливати на внутрішньополітичний процес у цій країні. Для геополітичної експансії потрібен також певний соціальний шар або співтовариство, яке можна використувати в якості «інкубатора революційних настроїв» (наприклад, «опозиційну інтелігенцію»). Ця спільнота повинна об'єктивно відіграти роль «п'ятої колони». Важливо взяти під контроль постійно діючі інформаційно-комунікаційні канали, за якими ці ідеї можна ефективно ретранслювати

назовні.

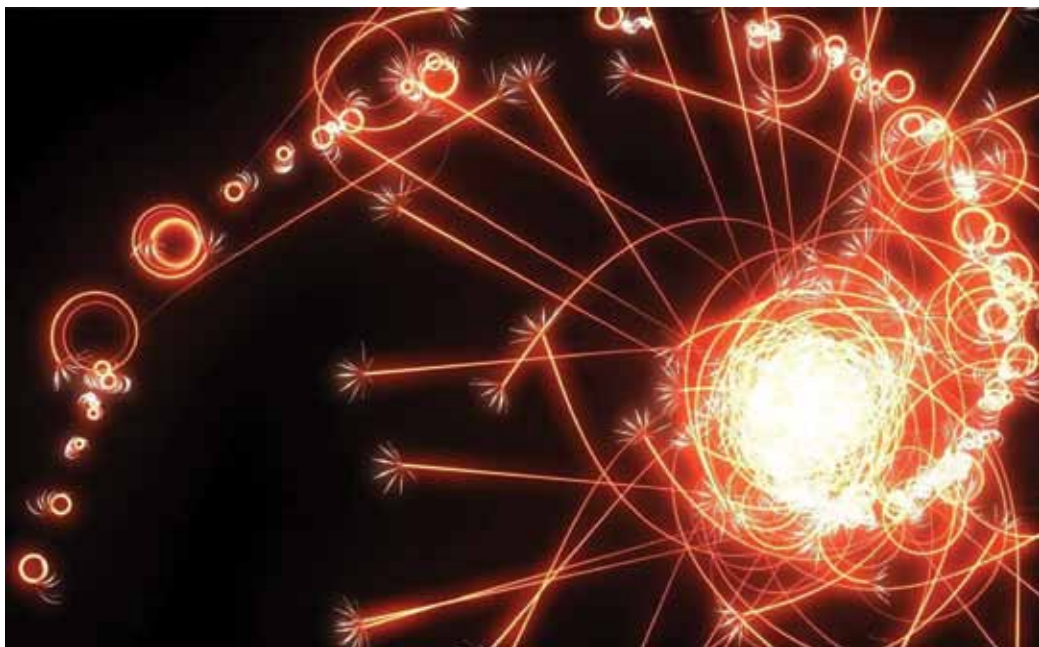
Сучасні політтехнології руйнування держав спрямовані на перенесення агресії з військово-географічного простору в інформаційний. Подем битви стає ментальна сфера, самосвідомість народу, його національна та культурна ідентичність. Першим кроком у цьому напрямі є дискредитація, а потім і знищення традиційних цінностей нації. Для того, щоб зовнішня інформаційна агресія сприймалася масовою свідомістю безболісно, це представляється як рух по шляху прогресу. Створюються конфліктні ситуації, які незабаром переходять у збройні конфлікти, локальні війни, перевороти та «кольорові революції». Таким чином, формується хаос на певній території, в умовах якого розвивається національний суверенітет, стає незрозумілим, хто є керівником держави. Коли у світовій політиці домінує теорія керованого хаосу, немає стабільності в державі, незрозуміло, легітимна влада чи ні – у цих умовах лідери національних держав стають більш залежними від міжнародних груп та їх ідеологів, а самі держави – більш уразливими та схильними до потрясінь, інспірованих ззовні.

Концепція керованого хаосу використовується, в основному, на рівні окремо взятої держави. Однак нині можемо говорити про концепцію керованого хаосу на регіональному рівні, частини якого становлять уже глобальний керований хаос. Але все кероване колись виходить з-під управління. Сьогодні ми бачимо, що ситуація в

Іраку далека від ідеальної: у країні практично щодня відбуваються терористичні акти. В Афганістані до влади знову можуть прийти таліби, які останні десять років відсиджувалися в Пакистані та з якими американські представники почали переговори про їх повернення у владу (на взаємовигідних умовах). Ситуація в Єгипті повністю вийшла з-під контролю: унаслідок зіткнень із військовими гине величезна кількість демонстрантів. Лівійські регіони, такі як Тріполітанія, Кіренаїка та Феццал вимагають незалежності. Ця напруженість і нестабільність каталізує регіональну нестабільність перш за все в мусульманському світі. Чим це загрожує західній цивілізації? Представники останньої вважають, що одним із головних завдань є не дати мусульманській цивілізації розвинути до рівня, за якого вона може стати реальним суперником і геополітичною загрозою для західного суспільства, тому роблять усе для підтримки постійної нестабільності в мусульманському світі. Однак подібна позиція і є головним прорахунком аналітиків Заходу, який полягає в тому, що з нестабільних регіонів Близького Сходу та Північної Африки до Європи переселяється величезна кількість біженців, осідаючи напівлегально або нелегально в країнах Євросоюзу, створюючи мусульманські гетто та займаючи останні місця в соціальній структурі західного суспільства.

Якщо проаналізувати приклад Німеччини, то більшість із представників Туреччини, які приїжджа-

ли в Європу на заробітки та залишалися там, не змогли адаптуватися в німецьке суспільство, нерідко відмовляючись визнавати юридичні закони ФРН, і не намагалися вивчати німецьку мову. За даними турецької сторони, у Німеччині проживає близько 3 млн турків і працює 72 тис. турецьких роботодавців, які створили 350 тис. робочих місць. Із такою ж проблемою стикається Франція, яка за кількістю іммігрантів посідає другу позицію в Європі після ФРН. Імміграція спричинила глибокі політичні наслідки – так званий феномен взаємного відштовхування, який неможливо заперечити [6, с. 45]. Мусульманське населення, на відміну від європейського, має у кілька разів вищий рівень народжуваності. Міграційні потоки й надалі будуть високими та, за підрахунками демографів ООН, чисельність європейського населення поступово скорочуватиметься. Тобто очевидною є тенденція поступової депопуляції білої раси. Беручи до уваги той факт, що Європа поповнюється іммігрантами з мусульманських країн, небезпечних ознак набуває таке явище, як ісламізація Європи. Так, у Франції мешкає понад 8 млн. мусульман, налічується 3 тис. мечетей, із Саудівської Аравії надходить фінансова допомога мусульманському населенню; у Великій Британії мешкає 3 млн. мусульман, 7 млн. мусульман у ФРН і 2 тис. мечетей. Мечеті побудовані в Бельгії, Польщі, Норвегії, Фінляндії. В Італії неподалік Ватикану зведено найбільшу мечеть у Європі.

Мусульмани не хочуть розчинятися у французькому суспільстві, усіляко демонструючи свою окремішність. Як наслідок, французька ідентичність існує паралельно з мусульманською, а французькі республіканські цінності паралельно з традиційними цінностями ісламу.

Саме таким чином проявлятиметься перша проблема майбутнього, яка буде виражатися в зіткненні цивілізацій. Про це писав у своїй однойменній роботі С. Гантінгтон, однак він вважав, що зіткнення цивілізацій відбуватиметься у форматі зіткнення держав, що належать до різних цивілізацій. Автор статті висловлює думку, що зіткнення проходитиме не між країнами, а між людьми різних цивілізацій, причому на території країн Євросоюзу. Це виражатиметься, насамперед, у навіязуванні своєї культури, традицій, віри представниками мусульманської цивілізації. Друга модель цього зіткнення – фізичне знищення – на сьогодні вже проявляєть-

ся, коли мусульмани вбивають колишніх солдатів на вулицях Лондона або здійснюють терористичні акти. Такі прояви є поодинокими, але з часом збільшуватимуться за частотністю та кількістю жертв. Така ситуація певною мірою вигідна США, що не допустять, за твердженнями З. Бжезінського, посилення впливу Європи на світовій арені.

Подібне може статися між Росією, представницею православної цивілізації, і Китаєм, населення якого останнім часом активно освоює російські території.

Тобто, як бачимо, зіткнення цивілізацій відбуватиметься шляхом звичайного переселення на територію інших держав, які представляють іншу цивілізацію, і навіязування своєї віри та ідеології.

У межах керованого хаосу використовується такий інструмент, як глобалізація. Останню можна розглядати і як процес, що передбачає об'єднання фінансових, виробничих, військових і ресурсних

потужностей для створення більш легкої системи управління як окремими регіонами, так і світом у цілому. Об'єднання вищезазначених потужностей неможливе без об'єднання політичного. ЄС – один із яскравих прикладів політичного єднання держав, які віддають чималу частину свого суверенітету наднаціональним органам управління та визначають основні напрями розвитку держав об'єднання. Це спричиняє наступну проблему майбутніх міжнародних відносин – розмивання суверенітету держави або й повну ліквідацію інституту суверенітету. Держави об'єднання (ЄС чи іншого) будуть зобов'язані відповідати єдиним певним стандартам і вимогам, що може призвести до втрати їх ідентичності та контролю над своєю ж територією. Однак на сьогодні існує думка про те, що світ знаходиться в стані формування постнаціональних держав, заснованих на постнаціональному громадянстві (postnational

citizenship), що є новим етапом розвитку політичних суспільств світу.

Наступною проблемою та характерною рисою майбутнього світу буде соціальний протест.

В умовах сучасної фінансової кризи уряди держав змушені скорочувати фінансування соціальних програм. Населення, яке звикло до порівняно стабільного економічного періоду після 1991 р., змушене відмовлятися від звичної моделі споживчого життя.

Безперечним є той факт, що сучасна цивілізація рухається до побудови суспільств споживачів, це видно з того, як згорають та руйнуються виробничі потужності. Особливо наочно це проявляється в країнах Центрально-Східної Європи, до якої належить і Україна. Вказане може призвести до того, що держава, яка не має можливості пропонувати свою продукцію на міжнародному ринку, перетворюється на споживача, яким легше маніпулювати у фінансовому та політичному планах, а сфера обслуговування стає основною і переважаючою сферою зайнятості її населення. Тому можемо спрогнозувати, що соціальні бунти призведуть до політичних колапсів у деяких країнах, інші ж рухатимуться в бік авторитаризму з придушенням соціальних бунтів (наприклад, Туреччина, Росія, Єгипет).

Щодо соціальних бунтів, то інформацію про них ЗМІ передають практично щодня, причому вони не обмежуються якимось певним регіоном. Однозначно поштовх до вираження соціального невдоволення дала «Арабська

весна», яка показала, що навіть найтривалішу тиранію можна повалити. Якщо говорити про Європу, то частими соціальними бунтами вирізняються Італія (у червні була проведена масова акція в Римі проти економії, введеної урядом; протестувальників хвилювало скорочення робочих місць і збільшення податків, а 40 % молодого покоління італійців є безробітними). Болгарію також лихоманить: після відставки уряду люди знову вийшли на вулиці, протестуючи проти призначення на пост голови служби держбезпеки непопулярного медіамагната. У Португалії пройшли демонстрації проти політики суворості економії; рівень безробіття в країні досяг 18 %. Студенти Чилі вимагають проведення реформи у сфері освіти. Репортажі про мітинги в Греції вже стали звичними. До протестуючих країн цього року приєдналася відносно стабільна Бразилія, яка різко розкритикувала розтратну політику президента Ділми Русеф – країна змушена була витратити величезну кількість фінансів на проведення Кубка Конфедерацій улітку цього року, а також на підготовку до проведення чемпіонату світу з футболу та Олімпіади у 2014 р., маючи значні проблеми з недофінансуванням систем освіти та охорони здоров'я. Жорсткими були зіткнення з поліцією і в Туреччині, однак акції протесту були придушені протягом декількох днів. Прем'єр-міністр Туреччини Реджеп Ердоган пов'язує протести в Туреччині та Бразилії з одними й тими ж зовнішніми силами. Як він зазначив, «у ту

ж саму гру зараз грають у Бразилії. Ті ж символи. Ті ж плакати, все той же Facebook і Twitter, така ж позиція міжнародних ЗМІ. Ці протести направляються з одного й того ж центру. Вони працюють ще краще, щоб досягти в Бразилії того, чого не змогли досягти в Туреччині». Однак повірити в теорію змови Ердогана – означає знехтувати соціальними та економічними чинниками. Світ стає тіснішим за рахунок розвитку комунікаційних технологій, адже учасники протесту в одній країні легко можуть застосувати відповідний досвід іншої. Тому гасла і вимоги протестувальників у Єгипті, Туреччині, Болгарії, Бразилії, Чилі об'єднує бажання мати більш гідне життя, ніж їм обіцяють політики.

Як видно з поданого аналізу, громадський протест стає невід'ємною рисою сучасного світу, і він розповсюджується також у країнах із високими економічними показниками.

Якщо проаналізувати історію громадських протестів у період з початку ХХ ст. до сучасності, то маємо таку ситуацію: спочатку в Європі, а згодом усьому світі люди об'єднувалися в боротьбі за незалежність від імперії, до складу якої входила та чи інша країна. Логічним закінченням стала Перша світова війна, у результаті чого зникла імперія Габсбургів, Оттоманська та Російська. У РФ відбулася трансформація соціально-політичної системи країни. До цього ж етапу можна включити боротьбу колоніальних народів за свою незалежність, що тривала до середини ХХ століття. Другий етап розпочинається в 1956 р. в Угорщині, коли народ був незадоволений системою, тобто маємо антисистемний громадський протестний рух. Піком цього етапу став 1968 рік. Це період активної діяльності «червоних бригад» у Європі та Японії, відбувалися молодіжні демонстрації разом зі

страйками робочих підприємств у Франції, сутички з поліцією в Західній Німеччині, Мексиці, Бразилії, Пакистані. У Великій Британії відбувалися молодіжні протести разом з активізацією британського жіночого руху, студентські страйки – у Польщі. Дві протидіючі країни також відзначилися того року: у США було вбито лідера руху за права Мартіна Лютера Кінга, а Радянський Союз придушив демонстрації в Празі.

Автор вважає, що цей рух не був зупинений, він був лише дещо заморожений, оскільки відносини між СРСР і країнами, а точніше – народами країн соціалістичного табору, були не досить дружніми. Цей період закінчився з колапсом Радянського Союзу та всієї соціалістичної системи, він мав одну головну рису – це був громадський протестний рух проти системи та ідеології, тобто рух, націлений не проти влади у

своїй державі, а скоріше проти СРСР, який визначав внутрішню політику в країнах-сателітах. Після краху біполярної системи міжнародних відносин країни західної цивілізації змогли перенаправити свої фінанси зі сфери оборони в соціальну сферу. У той же час пострадянські країни мали серйозні фінансово-економічні проблеми, що вплинуло на ставлення населення до влади. Народ вимагав саме фінансового покращення, чим скористалися сили західної цивілізації, які спонсорували «розвиток» громадянського суспільства. Події в Грузії, Україні, Сербії, Киргизії, Молдові, нещодавно в Росії (якщо розглядати пострадянський простір) були частиною геополітичних планів представників західної цивілізації. Ці події та весь період можна назвати постсоціалістичним або глобалізаційним етапом громадянського протестного руху. Частиною цього ж етапу можна вважати й події «Арабської весни», яка досі триває.

Таким чином, слід зробити висновок, що соціальні протести – це характерна риса майбутнього політичного світу, а штучні «кольорові революції» стануть четвертою рисою майбутнього політичного світу.

П'ятою проблемою, про яку вже згадувалося, є зниження ролі ООН як головного інституту з підтримання миру та безпеки в міжнародному масштабі. Як свідчить мета № 1, зазначена у Статуті ООН: «Підтримувати міжнародний мир і безпеку і з цією метою вживати ефективних колективних заходів для запобігання та усунен-

ня загрози миру і придушення актів агресії або інших порушень миру і проводити мирними засобами, у згоді з принципами справедливості та міжнародного права, залагоджування або дозвіл міжнародних суперечок або ситуацій, які можуть призвести до порушення миру». Однак на сьогодні спостерігаємо ситуацію, коли ООН за своєю силою та впливом перетворюється на Лігу Націй, яку ігнорували деякі держави. Агресія проти Іраку без згоди Ради Безпеки стала початком зниження впливу цієї організації. Сьогодні може повторитися подібна ситуація з Сирією. Як заявив під час сирійської кризи у вересні 2013 р. глава МЗС Туреччини Ахмет Давутоглу, «Туреччина приєднується до будь-якої коаліції проти режиму Башара Асада, навіть якщо не буде офіційного рішення Ради Безпеки ООН».

Така ситуація була спровокована хімічною атакою в Сирії 21 серпня 2013 року. Однак варто взяти до уваги той факт, що хімічна атака була проведена супротивниками Б. Асада, тобто є звичайною провокацією, що й спричинила відповідну реакцію світової спільноти. Ця ситуація схожа з ситуацією в Іраку, де досі не знайдено ані біологічної, ані ядерної зброї, ані системи «Кольчуга», яку нібито постачала Україна.

Це свідчить про те, що завтрашній світ буде управлятися західною коаліцією, яка самостійно вирішуватиме, де і проти кого проводити військові кампанії. Це стало наслідком відсутності балансу сил, присутнього за біпо-

лярної системи міжнародних відносин.

Отже, нинішній і майбутній політичний світ є малопрогнозованими, оскільки країни західної цивілізації, використовуючи концепцію керованого хаосу, дестабілізують політичну ситуацію в тій чи іншій країні або регіоні, порушуючи стабільність систем регіональної безпеки. Керований хаос може вийти з-під контролю та мати негативні наслідки для самих країн «золотого мільярда» (проблема зіткнення цивілізацій). Подальші глобалізаційні процеси стимулюватимуть зниження національного суверенітету країн, населення яких буде намагатися обстоювати свої соціальні права, а також зберегти національну ідентичність, що може призвести й до посилення міжетнічних сутичок. За таких умов головним завданням для України буде зберегти свою ідентичність у глобалізованому світі та максимум національного суверенітету, намагатися стати провід-

ною та впливовою країною на регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. Александров С. Штат от управляемого хаоса / С. Александров // *Еженедельник «2000»*. – 2011. – № 34 (570). – С.Ф4.
2. Бялый Ю. Управляемый хаос / Ю. Бялый [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.intelros.ru/intelros/reiting/reiting_09/material_sofiy/8441-upravlyaemij-chaos.html
3. Нурышев Г.Н. Доктрины «управляемого хаоса» в современной глобальной геополитике / Г.Н. Нурышев [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://economics.open-mechanics.com/articles/401.pdf>
4. Овинников Р.С. Зигзаги внешней политики США. От Никсона до Рейгана / Р.С. Овинников. – М.: Политиздат, 1986. – 400 с.
5. Устав Организации Объединенных Наций [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/ru/documents/charter/chapter1.shtml>
6. Чекаленко Л., Васильева М. Виклики міграції: досвід Європи / Л.Чекаленко, М. Васильева // *Зовнішні справи*. – 2012. – №1. – С.44- 49.

АННОТАЦІЯ

В статті проаналізована сучасна геополітична ситуація і узказані основні елементи сучасного світового порядку. Рассмотрены основные геополитические конфликты и доказано, что большинство из них усиливаются в рамках концепции управляемого хаоса. Представлены аргументы относительно основных проблем, которые будут определять ход социально-политических процессов в ближайшем будущем, а именно: снижение роли ООН, усиление социального протеста, столкновение цивилизаций на межличесном уровне, усиление использования концепции управляемого хаоса для получения необходимых результатов.

Ключевые слова: столкновение цивилизаций, мировой порядок, теория управляемого хаоса, социальный протест, ООН, глобализация.

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано сучасну геополітичну ситуацію та наведено основні елементи сучасного світового порядку. Розглянуто основні геополітичні конфлікти та доведено, що більшість із них посилюються в межах теорії керованого хаосу. Висунуто аргументи стосовно основних проблем, які визначатимуть хід соціально-політичних процесів у найближчому майбутньому, а саме: зниження ролі ООН, посилення соціального протесту, зіткнення цивілізацій на індивідуальному рівні, посилення використання концепції керованого хаосу задля отримання необхідних результатів.

Ключові слова: зіткнення цивілізацій, світовий порядок, теорія керованого хаосу, соціальний протест, ООН, глобалізація.